

روش‌شناسی ترجمه «کنایه» در ترجمه‌های عربی بخشی از غزلیات حافظ به قلم ابراهیم الشواربی و عمر شبلی

۱. شهریار نیازی*، ۲. عطیه یوسفی**

۱- دانشیار زبان و ادبیات عربی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مترجمی زبان عربی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۲/۰۹؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۷/۰۷)

چکیده

یکی از مهم‌ترین و زیباترین مباحث علم بیان، «کنایه» است که در نوشته‌های ادبی همه ملل وجود دارد و یکی از راه‌های انتقال معناست. کنایه همچون انواع دیگر مجاز با زمینه فرهنگی کلام پیوند دارد و درک مقصود آن مستلزم آگاهی از بافت فرهنگی و اجتماعی، و آشنایی با آداب و رسوم و زمینه‌های آن تعبیر کنایی است. در این مقاله، تلاش شده‌است تا به روش پیکره‌بنیاد و با استفاده از شیوه ارزیابی ترجمه میلدرد لارسن، به بررسی روش‌های مورد استفاده دو مترجم عرب، ابراهیم الشواربی و عمر شبلی در بخش ترجمه کنایه‌های دیوان حافظ بپردازیم و تأثیر روش‌های به کار رفته در ترجمه کنایه‌ها را بر بازنمایی هویت فرهنگی نشان دهیم. بدین منظور، کنایه‌های ۲۰ غزل ابتدایی دیوان حافظ را به کمک سه شرح معتبر از دیوان حافظ مشخص شده، سپس تأثیر ترجمه کنایه‌ها بر بازنمایی هویت فرهنگی در شعر حافظ تحلیل و بررسی می‌شود. نتایج نشان می‌دهد که هرچند مترجمان عرب‌زبان سعی بر ارائه ترجمه درست و حذف نکردن غزل‌های حافظ را در ترجمه داشته‌اند، ولی در باب ترجمه کنایه‌ها که وابسته به مفاهیم فرهنگی این شاعر است، توفیق زیادی نیافته‌اند.

کلیدواژه‌ها: کنایه، میلدرد لارسن، ترجمه غزلیات حافظ، ابراهیم الشواربی، عمر شبلی.

---

* E-mail: shniazi@ut.ac.ir

** E-mail: a.usefi313@ut.ac.ir (نویسنده مسئول)